

подъ звукътъ на трѣбата и тъпанътъ, право съ едно желание и една мисль, ohne Hast und ohne Rast, камъ своята цѣль.

Сръбски ти работи, по външна та своя форма, са съвършено отлични отъ въпросътъ за лошо то управление въ Босна и Херцеговина; точно така, както тоя послѣдний съвършено се отличава отъ въпросътъ за жестокости ти въ България. Нъ тии са отдѣлни само толкова, колкото въ кримската война бѣха отдѣлни дѣйствията на Балтийското море отъ дѣйствията на Черно то. Тии иматъ единъ коренъ и трѣбова да имъ се приложи едно и съшто лѣкарство (азъ говора въ нравствена смисль); това лѣкарство трѣбова да се употрѣби за веднажъ, заштото, ако една страна на въпросътъ се извади на свѣтлина, а друга та се остави въ сѣнка, то свѣтлина та може да не падне на найтъмнитѣ мѣста, и виновний ште остане ненаказанъ.

Процесътъ противъ Сръбия е опште най-благоприятна та за Турци ти частъ отъ цѣлий процесъ. Сръбия, прѣди да се вдигне, не бѣ прѣтърпѣла никакво прямо оскърбление; тя нѣмаше ясно формулируема причина за война. Отъ това не слѣдва, че тя е направила безпричинно нападение или фактически е извършила нѣкое нравствено прѣстъпление. Малко, не отколѣ устроено господарство, съ слаба правителствена власть, съ територия, която има формата на полуостровъ, то отъ всички страни е окружено съ население, което се намира въ робство; почти край двѣ трети отъ негови ти граици живѣе угнетенно и злѣ управлявано рабско население; почти половината отъ това пространство е занято съ въстанѣло население, което турци ти не са успѣли да усмирятъ и на което Европа, отъ какъ сме сполучили да съборимъ берлинскій мемурандумъ, прѣстана да оказва дѣятелно, ако и мирно приятелство. Можеше ли сръбскій народъ да не съчувствова на това население? Можеше ли да припознае на Турци ти неотемлемо право да угнетяватъ? По-нататкъ, не далечъ отъ Сръбия, и Чернагора се възвѣднова отъ подобни чувства.